

ВІД ЗАМКУ ДО ГОТЕЛЮ. ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИЧНИХ ЗАМКІВ АВСТРІЇ ДЛЯ ТУРИЗМУ

© Вйорал-Чапка М., 2005

Подано короткі відомості про замкові комплекси в Австрії та проаналізовано специфіку використання їх під готельні комплекси та туристичні центри.

Ключові слова: замок, резиденція, палац, сад, реконструкція, туризм, територія.

Постановка проблеми. Дослідження специфіки використання окремих замків та резиденцій австрійської знаті для розвитку туристичної індустрії.

Мета статті. Метою статті є інформація про окремі приклади використання замків та резиденцій Австрії для розвитку туризму.

Основна частина. В другій половині XIX століття влаштуванню готелів в історичних спорудах Австрії сприяли два фактори: це відкриття нових сільських регіонів завдяки розвитку залізничного транспорту та зростаюче бажання мешканців великих міст відпочити в природному оточенні. Багато готельних споруд, побудованих у ті часи, сьогодні користуються великою популярністю. Монументальні готельні споруди, облаштовані в ті часи, у своєму об'ємному вирішенні використовували риси міських палаців і навіть замків.

Наприклад, готель “Захер” у Відні, побудований у 1874–1876 рр., важко відрізнити від прибуткового палацу – Чіншпалацу на віденській Рінгштрассе. Готель “Імперіал”, що був побудований на тій же Рінгштрассе у 1862–1865 рр. як житловий палац для герцога Філіпа фон Вюртемберга, вже у 1972 році був перебудований під готель.

Готелі, збудовані протягом останньої чверті XIX ст. у місцях позаміського відпочинку і курортах, часто мають характер “малого замку-великої вілли”, сільського “крайового стилю” або традиційного альпійського сільського будинку (“швейцарський будинок”). У Земмерінгу, гірському курорті, що розміщений на альпійському перевалі, у 1881 році було збудовано перший із серії готелів товариства південної залізниці. Він виконаний на зразок романтично-історичної старонімецької будови, який з 1888 року дістав назву “Пангаус”. У Кітцельбюгелі, відомому центрі зимових видів спорту в Тіролі, у 1906 році було зведено парковий готель у швейцарському стилі, споруда якого витягнена в довжину, з багатьма фахверковими доповненнями. А готель “Золотий гриф”, навпаки, є зразком використання типу тірольських сільських будівель. Будівля походить з XV–XVI ст., завершується розкішним пізньоготичним гостроверхим фронтом. Перед своїм використанням як готель споруда, правдоподібно, використовувалася як старий заїжджий двір, де подорожуючі могли переночувати та подбати про своїх коней. Нарешті, в Кітцельбюгелі є дворянська садиба – замок Лебенберг із середньовічними елементами та пізнішими добудовами (романтичні вежі з 1885 року), що сьогодні також використовується як готель.

Архітектор Франц Баумгартнер у Вельдені, що на озері Вьортензее, в спорудах, виконаних в стилі “югентштіль” на Караванкенплатц, № 2, 3, замінив житлову функцію на готельну. Перший з них, що побудований у 1909 році – “Готель Койнч”, другий, побудований у 1924 році, – “Готель Каринтія”.

Післявоєнна відбудова господарства у 1950-х роках передбачала і підтримку існування багатьох австрійських родин. Так, в історичних будівлях облаштовувались готелі, навчальні та культурні центри, адміністративні приміщення, музеї. Вдалим прикладом є побудований у XVII ст. замок Бернштайн, який з 1953 року експлуатується родиною Альмаси як готель (9 кімнат – 21 ліжко), обладнаний історичним рухомим майном. У бароковому замку Леопольдскрон у Зальцбургу з

1959 року розміщено фундацію для американських студентів. У замку Маутерндорф (земля Зальцбург) у середньовічній будові, ґрунтовно оновлений у 1900 році, з 1977 року знаходиться музей і культурний центр. Також замок Гольдегг, що з 1455 року був у власності архієпископа фон Зальцбург і відомий своїми фресками епохи Ренесансу, використовується для культурних цілей і з 1973 року став власністю общини.

У Гмундені на Траунзее – улюбленій відпочинковій місцевості на горі Зальцкаммергут, багатство якої ще з часів пізнього середньовіччя ґрунтувалося на виробництві і торгівлі сіллю, – в першій половині ХІХ ст. з'явилися вілли і невеликі замки та літні резиденції дворян і багатих бюргерів. Нових функцій з другої половини ХХ ст. набули і окремі замкові комплекси. Так, замок Зеешльос – приваблива середньовічна будівля в стилі пізньої готики з ранньобароковою каплицею – донедавна був адміністративним і житловим будинком парафії, згодом був куплений общиною Гмундена. Він має ресторан, привабливий для туристів, який використовується для проведення культурних заходів. Заплановане потужними інвесторами перетворення замку Зеешльос на готель, на щастя, не здійснилось, оскільки воно б зруйнувало інтимний характер історичної забудови. Як готель Зеешльос функціонує тільки у фільмі: він виконує роль романтичного фону у телевізійному серіалі “Замковий готель Орт”. Інший замок – Ляндшльос, побудований 1630 року (будували повсталі селяни-протестанти примусово!), що до 1918 року був власністю Габсбургів, з другої половини ХХ ст. також отримав нові функції. Замок Ляндшльос був адаптований як навчальний центр в галузі лісової промисловості. Як приклад нових можливостей використання вілл-замків, що виникли в Гмундені наприкінці ХІХ століття, можна назвати і замок Кумберлянд, який було споруджено у 1882–1886 рр. герцогом Ернстом Августом фон Кумберлянд за проектом Ф. Шорбах з характерними неоготичними формами місцевого стилю. З ХХ ст. він використовується як соціальне житло і своїм гарним зовнішнім оздобленням дуже подобається мешканцям.

Замок Розенау у Вальдфіртелі, у північно-західній частині Нижньої Австрії – будова ХVІ ст., в 1740 році був перебудований у репрезентативний бароковий комплекс. Тут була резиденція першої в Австрії масонської ложі, яка проіснувала до 1800 р.; з 1964 року належить до земель Нижня Австрія. У 1974 році споруда була ґрунтовно відреставрована і містить масонський музей і готель з 7 кімнатами, обладнаний за першим класом.

Малий вишуканий готель міститься також у замку Оберранна у Вальдфірнелі і знаходиться ще дотепер у фамільній власності. Замок у центрі Шайбс, маленького містечка в південній частині Нижньої Австрії, є будівлею з чотирма флігелями, що походить з 1600 року. З 1957 р. територія належить до земель Нижня Австрія і стала резиденцією місцевої адміністрації.

У Вахау, в долині Дунаю, у дуже мальовничій місцевості між Мелком і Кремсом, у різних населених пунктах є невеликі замки з винними погрібцями – об'єктами туризму.

Слід зауважити, що до багатьох із пам'яток архітектури вживають певні правила їх збереження та охорони, що суворо контролюються. Наприклад, у Рафельбергергофі у Вайскірхені є дім корабельного будівничого (1574 р.), що є сьогодні готелем на 13 кімнат і зберігає свою вишукано-інтимну атмосферу ренесансного будинку. Споруда замку Гобельсбург (неподалік від Кремсу) походить з ХVІ ст. і була ґрунтовно реставрована у 1966 році. Там зараз знаходиться філіал музею народного мистецтва Австрії. Міський замок Вайдгофен у південній частині Нижньої Австрії, починаючи з ХІІ ст. до 1803 р. був резиденцією єпископів фон Фрайзінг, а з 1875 р. – у власності родини Ротшильд, що провели тут перебудову у романтично-неоготичному стилі за планами Фрідріха фон Шмідта. У 1948–2000 роках ця пам'ятка використовувалась як училище лісової промисловості, а зараз, після купівлі общиною переобладнана для культурно-історичних цілей.

У найближчий час під готель буде адаптовано і замок Штубенберг у Штирії, що у 1980 році перейшов у приватну власність. Споруда цього замку, що походить з ХІІІ століття, у ХVІ столітті була перебудована і у такому вигляді дійшла до наших днів. Ще з 1632 року перебувала у власності дворянської родини Герберштайн, а з 1925 року перейшла у церковну власність ордену францисканців. Нині ця вражаюча споруда з трьома флігелями, могутніми кутовими вежами, подвір'ям з аркадою та чудовими ренесансовими деталями використовується як готель вищої категорії.

Реконструкція історичних замків та сільських споруд під готелі трапляється все частіше, причому особливу увагу звертають на те, щоб якомога краще використати історичну забудову, покращити функціонування басейнів і спортзалів, з тим щоб запропонувати відвідувачам всі вигоди і зручності, як і вишукану гастрономію.

Великий замок м. Бургенланд, що знаходиться з XVII ст. у власності родини Баттяни, був перебудований під готель і поєднує історичні традиції з сучасним комфортом. Деякі замки пропонують ще більше послуг: як, наприклад, замок Фушль (Зальцбург), колишній єпископський мисливський будиночок, що у 1864 році перейшов у приватну власність і вже більше як 50 років використовується як готель. А у штирійському замку Герберштайн є навіть зоопарк з екзотичними тваринами (зоопарк знаходився тут ще з XIV ст.!). Відвідувачі замку Фрієзах у Каринтії мають змогу оглянути “рицарів” – у середньовічному замку відбуваються театралізовані вистави.

Можливість сучасного використання історичних будівель після реставрації і залучення їх до потреб туризму та нових функцій є відповідальним і багатограним процесом, проте є оправданою форма їх адаптація під готель, культурно-історичні функції, таверни та малі ресторани.

1. *Dehio-Handbuch Die Kunstdenkmaler Osterreichs. Topographisches Denkmalerinventar, herausgegeben vom Bundesdenkmalamt Wien: Karnten (2001), Tirol (1980), Salzburg (1986), Steienmark (1982), Burgenland (1980), Niederosterreich nordlich der Donau (1989), Niederosterreich sudlich der Donau (2003), Wien I. Bezirk, Innere Stadt (2003).*

УДК 711

Г.Є. Бобош

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра містобудування

ЗБАГАЧЕННЯ МАРШРУТІВ ОЛЕСЬКО-ПІДГОРЕЦЬКО-ЗОЛОЧІВСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО РЕГІОНУ ПАМ'ЯТКАМИ САКРАЛЬНОЇ АРХІТЕКТУРИ

© Бобош Г.Є., 2005

Розглянуто та обґрунтовано пропозицію збагатити Олесько-Підгорецько-Золочівський туристичний маршрут пам'ятками мурованої церковної архітектури кінця XVIII – початку XX ст. Подано коротку архітектурно-історичну інформацію та ілюстративний матеріал до пропонованих об'єктів.

Ключові слова: замковий туризм, Олесько-Підгорецько-Золочівський регіон, храмова архітектура, новий стиль української сакральної споруди, бабинець, нава, вівтар, трибанні церкви, триверха дзвіниця, хрещаті одnobанні церкви.

Постановка проблеми. Вивчення і збереження пам'яток сакральної архітектури, їх залучення до маршруту Олесько-Підгорецько-Золочівського туристичного регіону.

Мета статті. Метою статті є дослідження сакральної архітектури кінця XVIII – початку XIX ст. і зародження нового власного стилю у храмовій архітектурі кінця XVIII – початку XX ст., пошуку нової української сакральної споруди, де мистець-архітект-будівничий має не копіювати, а перетворювати народні зразки так, щоб вийшов модерний твір відповідно до новітніх вимог життя. Також збереження цих пам'яток і доповнення ними туристичних маршрутів для доповнення історії розвитку галицької архітектури аж до початку XX ст.